

USNESENÍ

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Jiřího Pally a soudců Mgr. Petry Weissové a Mgr. Aleše Roztočila v právní věci žalobkyně: **T. L. D.**, zast. Mgr. Petrem Václavkem, advokátem se sídlem Opletalova 25, Praha 1, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 3, Praha 7, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 21. 9. 2018, č. j. OAM-353/ZA-ZA11-HA10-2018, o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Plzni ze dne 21. 3. 2019, č. j. 60 Az 68/2018 - 38,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **se odmítá** pro nepřijatelnost.
- II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

I.

[1] Žalovaný v záhlaví označeným rozhodnutím (dále jen „napadené rozhodnutí“) rozhodl, že se žalobkyni neuděluje mezinárodní ochrana podle § 12, § 13, § 14, § 14a a § 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu (dále jen „zákon o azylu“).

II.

[2] Žalobkyně napadla rozhodnutí žalovaného žalobou u Krajského soudu v Plzni (dále jen „krajský soud“), který ji shora uvedeným rozsudkem zamítl. Neshledal důvodnými žalobní námitky, že žalovaný nedostatečně zjistil skutkový stav věci, že došlo k nesprávnému posouzení situace žalobkyně ve vztahu k neudělení azylu podle § 12 a § 14 zákona o azylu, jakož i podle § 14a odst. 2 písm. b) a d) téhož zákona, že žalobkyně má důvodnou obavu z pronásledování ze strany soukromých aktérů a že žalovaný v neprospěch žalobkyně v rozporu s judikaturou vychýlil důkazní břemeno, stejně jako pochybil, neudělil-li žalobkyni humanitární azyl, či nedovodil důvody pro udělení doplňkové ochrany z důvodů pronásledování ze strany soukromoprávních subjektů a hrozby mučení či krutého zacházení, resp. proto, že její vycestování je rozporné s mezinárodními závazky České republiky.

III.

[3] Žalobkyně (dále jen „stěžovatelka“) brojila proti rozsudku krajského soudu kasační stížností z důvodu podle § 103 odst. 1 písm. a) a d) s. ř. s. Navrhovala zrušit napadený rozsudek a věc vrátit krajskému soudu k dalšímu řízení.

[4] Stěžovatelka v kasační stížnosti namítala nepřezkoumatelnost napadeného rozsudku pro nedostatek důvodů (§ 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s.), která podle stěžovatelky spočívá v tom, že žalovaný nedostatečně zjistil skutkový stav věci, nezabýval se blíže naplněním důvodů jednotlivých forem mezinárodní ochrany, a proto krajský soud nemohl věc meritorně

přezkoumat. Stěžovatelka upozorňuje, že přes její jednoznačná tvrzení a jednoznačně vyznívající zprávy a podklady, které žalovaný shromáždil, žalovaný nedovodil azylové důvody podle § 12 písm. b) zákona o azylu spočívající v odůvodněném strachu z pronásledování ze strany soukromých aktérů – vymahačů dluhů, přitom státní orgány v zemi původu nebudou schopny stěžovatelku před jednáním těchto aktérů ochránit. Žalovaný pochybil v závěru o neunesení důkazního břemene, jež posoudil v rozporu s ustálenou judikaturou. Stěžovatelka poukazuje i na to, že krajský soud pouze povrchně přešel žalobní námitky, aniž je podrobil řádnému soudnímu přezkumu, odkázal na závěry žalovaného, s nimiž se ztotožnil a bez povšimnutí ponechal i zastaralost podkladových materiálů.

[5] Kasační důvod podle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. podle stěžovatelky spočívá v nesprávném posouzení otázky týkající se obrácení břemene tvrzení a břemene důkazního. Stěžovatelka poukazuje na čl. 4 odst. 5 směrnice Rady 2004/83/ES a na podmínky, za nichž je možno nevyžadovat důkazy prokazující jednotlivá prohlášení žadatele o mezinárodní ochranu. Stěžovatelka splnila břemeno tvrzení ve vztahu k důvodné hrozbě pronásledování ze strany soukromých aktérů a k tomu, že státní orgány v zemi původu jí nebudou nápomocny. Nemá jak reálně prokázat trvající hrozbu pronásledování a její neschopnost splácet dluh v zemi původu tak bude přímým důsledkem napadeného rozhodnutí o neudělení mezinárodní ochrany. Stěžovatelka namítá, že její tvrzení byla zasazena do jiného kontextu, je převrácen jejich význam a skutečný obsah, kterým je pronásledování v zemi původu a faktická hrozba mající původ v nečinnosti orgánů státní správy.

IV.

[6] Žalovaný se ve vyjádření ke kasační stížnosti ztotožnil s odůvodněním napadeného rozsudku. Popírá opodstatněnost podané kasační stížnosti. Stěžovatelka neuvedla skutečnosti svědčící o tom, že by mohla být vystavena pronásledování z důvodů podle § 12 zákona o azylu a nebyly naplněny ani důvody hodné zvláštního zřetele pro udělení humanitárního azylu podle § 14 zákona o azylu, stejně jako podmínky pro udělení doplňkové ochrany podle § 14a odst. 1 a 2 téhož zákona. Žalovaný zdůrazňuje, že se se všemi důvody uvedenými stěžovatelkou řádně a podrobně zabýval a v napadeném rozhodnutí se s nimi vypořádal. K tvrzeným obavám stěžovatelky z jednání soukromých osob žalovaný dodává, že toto jednání dosud nenastalo a pokud by k němu došlo, má stěžovatelka možnost obrátit se s žádostí o ochranu na státní orgány v zemi původu. Stěžovatelka neprokázala, že by jí vietnamské úřady nebyly schopny či ochotny takovou ochranu poskytnout. Žalovaný proto navrhl kasační stížnost odmítnout pro nepřijatelnost, případně zamítnout jako nedůvodnou.

V.

[7] Jednou z podmínek věcného přezkumu kasační stížnosti ve věcech mezinárodní ochrany je její přijatelnost. Kasační stížnost je v souladu s § 104a s. ř. s. přijatelná, pokud svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatele. Výkladem institutu přijatelnosti (jako neurčitého právního pojmu) a demonstrativním výčtem jejích typických kritérií se Nejvyšší správní soud zabýval například v usnesení ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 - 39. Na tam uvedené závěry nyní pro stručnost kasační soud odkazuje.

[8] Podstatný přesah vlastních zájmů stěžovatelky ve smyslu těchto judikатурních závěrů Nejvyšší správní soud v nyní posuzované věci nedovodil. Nejistil žádné pochybení té intenzity, jež by nasvědčovalo závěru, že stěžovatelčiny výtky mohou mít „širší dopad“ i mimo sféru jejího postavení či mimo její vlastní zájmy, jak vyplývá z § 104a s. ř. s. Jinými slovy, důvody přijatelnosti kasační stížnosti soud neshledal. Ostatně sama stěžovatelka v kasační stížnosti konkrétní důvody ve prospěch přijatelnosti kasační stížnosti ani netvrdila.

pokračování

[9] Nejvyšší správní soud ověřil, že se krajský soud v napadeném rozsudku jednotlivě vyjádřil k uplatněným žalobním bodům, žádný z nich neopomněl a věcně a srozumitelně vypořádal veškeré žalobní námítky. Poukázal na důvody stěžovatelčiny žádosti o udělení mezinárodní ochrany (zájem získat legální pobyt na území České republiky z ekonomických důvodů; potřeba vydělat finanční prostředky na splacení dluhu v zemi původu a finančně podporovat rodinu tam žijící – manžela a dvě děti; obava z nemožnosti tento dluh splácet a obava z násilného jednání věřitelů po návratu do vlasti). Vyjádřil se k porušení § 3 správního řádu žalovaným, zabýval se stěžovatelkou tvrzeným pronásledováním ze strany soukromých osob, ať již jako předpokladu pro udělení azylu [§ 12 písm. a) a b) zákona o azylu], nebo i jako předpokladu pro udělení doplňkové ochrany [§ 14a odst. 2 písm. b) zákona o azylu]. Zhodnotil i možnost udělit stěžovatelce humanitární azyl podle § 14 zákona o azylu. Zohlednil přitom výsledky správního řízení a v něm shromážděné informace, vyjádřil se i ke zjištěním, jež žalovaný učinil ve správním řízení na základě jednotlivých podkladů ohledně politické a bezpečnostní situace a stavu dodržování lidských práv ve Vietnamu a zjištěné skutečnosti podřadil pod jednotlivé, na posuzovaný případ dopadající, hmotněprávní normy, aniž se přitom dopustil odklonu od ustálené judikatury Nejvyššího správního soudu týkající se otázek řešených i v souzené věci.

[10] Judikatura Nejvyššího správního soudu setrvale vychází z toho, že je přípustné, aby si krajský soud správné závěry žalovaného správního orgánu přisvojil se souhlasnou poznámkou, je-li toto rozhodnutí žalovaného řádně odůvodněno, je z něho zřejmé, proč žalovaný nepovažoval právní argumentaci účastníka řízení za důvodnou a proč jeho námítky považoval za liché, mylné nebo vyvrácené (srov. rozsudek kasačního soudu ze dne 27. 7. 2007, č. j. 8 Afs 75/2005 - 130).

[11] Nelze tak stěžovatelce přisvědčit, že by napadený rozsudek byl nepřezkoumatelný pro nedostatek důvodů proto, že již žalovaný nedostatečně zjistil skutkový stav věci a nezabýval se předpoklady pro udělení jednotlivých forem mezinárodní ochrany, a krajský soud tudíž neměl co přezkoumávat. Z napadeného rozhodnutí je nade vší pochybnost zjevné, že opak je pravdou a žalovaný se vyjádřil k možnostem udělení mezinárodní ochrany ze všech v úvahu přicházejících důvodů. Stejně tak následně učinil i krajský soud. Opomenuta nezůstala ani otázka tvrzeného pronásledování ze strany soukromých původců, jak stěžovatelka setrvale tvrdí [viz zejména strana 6-7 ve vztahu k udělení azylu podle § 12 zákona o azylu, a strana 9 napadeného rozhodnutí ve vztahu k doplňkové ochraně podle § 14a odst. 2 písm. b) téhož zákona].

[12] Jak již uvedli žalovaný i krajský soud, důvodem stěžovatelčiny žádosti o udělení mezinárodní ochrany byly ekonomické důvody a snaha o legalizaci pobytu v České republice, což stěžovatelka nepopírá. Z ustálené judikatury Nejvyššího správního soudu přitom plyne, že legalizace pobytu se záměrem vyhnout se případným nepříznivým důsledkům nezákonného pobytu na území České republiky není v žádném případě důvodem pro mezinárodní ochranu formou azylu (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 9. 2006, č. j. 4 Azs 442/2005 - 43, nebo usnesení ze dne 14. 7. 2017, č. j. 2 Azs 119/2017 - 39. V usnesení ze dne 22. 7. 2014, č. j. 9 Azs 117/2014 - 93, kasační soud dovodil, že azyl je výjimečný institut konstruovaný za účelem poskytnutí ochrany tomu, kdo z důvodů v zákoně stanovených pocítuje oprávněnou obavu z pronásledování ve státě, jehož je občanem. Zákon o azylu umožňuje udělení mezinárodní ochrany pouze ve výjimečných případech, kdy je žadatel ve své zemi původu pronásledován za uplatňování politických práv a svobod, či má odůvodněný strach z pronásledování z důvodu rasy, pohlaví, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů. Existenci takových důvodů posoudil žalovaný a poté na základě stěžovatelčiných tvrzení uplatněných v rámci žalobních bodů i krajský soud, a to s negativním závěrem, jemuž i kasační soud přitakává.

[13] V daném případě nevyšla najevo existence žádné z taxativně vymezených podmínek pro udělení azylu podle § 12 písm. a) zákona o azylu, tedy pronásledování stěžovatelky ve státě původu pro uplatňování politických práv a svobod. Stěžovatelka zdůrazňuje především odůvodněný strach z pronásledování z důvodu rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů ve státě, jehož občanství má ve smyslu § 12 písm. b) zákona o azylu. Azyl podle posledně uvedeného ustanovení lze totiž udělit pouze tehdy, pokud existuje příčinná souvislost mezi pronásledováním (resp. odůvodněným strachem z pronásledování) ve vztahu k okolnostem, za nichž žadatel o mezinárodní ochranu zemi původu opustil, a jedním z taxativně uvedených důvodů pronásledování.

[14] Již žalovaný a následně i krajský soud poukázali na skutečnost, že stěžovatelka opustila zemi původu legálně v roce 2008 za účelem výdělků v České republice, o mezinárodní ochranu požádala v roce 2018, a to v návaznosti na skutečnost, že na zdejším území nemohla dále legálně pobývat, neboť platnost jejího povolení k pobytu skončila z důvodů na stěžovatelčině straně (v důsledku nedůslednosti vlastního postupu při prodloužení platnosti povolení k pobytu). V mezidobí, v letech 2012, 2013 a 2016, stěžovatelka opakovaně vycestovala do země původu bez jakýchkoli problémů. Přitom tvrzený dluh, který by nyní měl odůvodňovat stěžovatelčiny obavy z pronásledování ze strany soukromých původců, vznikl již v době před jejím odchodem do České republiky v roce 2008. Již proto kasační soud nemůže považovat za relevantní stěžovatelčinu stížnostní argumentaci, v níž poukazuje na nezbytnost eurokonformního výkladu § 12 písm. b) zákona o azylu s ohledem na čl. 4 odst. 5 směrnice Rady 2004/83/ES. Ty podmínky, které uvedená směrnice stanoví jako předpoklad pro upuštění od doložení tvrzení žadatele o mezinárodní ochranu, nejsou ve stěžovatelčině případě beze zbytku splněny (zejména požadavek na to, aby žadatel požádal o mezinárodní ochranu v nejkratším možném čase, nebo též existence rozporu stěžovatelčiných prohlášení s dostupnými informacemi o jejím případě), a proto neobstojí ani námitka, že žalovaný v posuzovaném případě obrátil břemeno tvrzení a důkazní břemeno, resp. ho vychýlil v neprospěch stěžovatelky. Naopak je z výše uvedeného zjevné, že stěžovatelka nepožádala o mezinárodní ochranu v nejkratším možném čase, ani neprokázala důvod, proč tak nemohla učinit, a její prohlášení učiněná při pohovoru jsou v rozporu s informacemi o zemi původu, jež žalovaný obstaral jako podklad napadeného rozhodnutí (především v otázce nemožnosti či neochoty státních orgánů poskytnout stěžovatelce v případě potřeby ochranu před původci pronásledování).

[15] Namítala-li v této souvislosti stěžovatelka, že jako podklad rozhodnutí byly použity zastaralé, neaktuální zprávy o zemi původu, Nejvyšší správní soud hodnotí tuto námitku jako námitku nepřipustnou podle § 104 odst. 4 s. ř. s. Stěžovatelka ji neuplatnila již v žalobě, ač jí v tom nic nebránilo. S podklady napadeného rozhodnutí měla možnost se již ve správním řízení seznámit, neměla zájem je doplnit ani se k nim vyjádřit, tudíž v řízení o kasační stížnosti jí tato námitka již nepřísluší. Lze tak pouze pro upřesnění poukázat na závěr, jenž k otázce zastaralých či neaktuálních podkladů vyjádřil Krajský soud v Praze v rozsudku ze dne 8. 8. 2017, č. j. 45 Az 21/2016-55, publikovaném pod č. 3714/2018 Sb. NSS. Podle něj „*zastaralost zpráv o zemi původu nelze posuzovat (...) pouze na základě faktu, že od vypracování, resp. vydání takové zprávy uplynul určitý čas. Zastaralá je taková zpráva, jež obsahuje informace, které v důsledku změny okolností v období mezi vypracováním zprávy a jejím použitím již nejsou aktuální, neboť situace popsaná ve zprávě se změnila.*“

[16] Nadto v posuzované věci nejen, že stěžovatelka neaktuálnost zpráv o zemi původu netvrdila v žalobě, ale ve správním řízení ani kdykoliv později do doby vydání napadeného rozsudku nevyvstaly ani žádné skutečnosti, jež by nasvědčovaly takovým změnám v zemi původu

pokračování

oproti zprávám, z nichž žalovaný i krajský soud vycházeli, že by bylo možno závěr o neaktuálnosti těchto zpráv v nynější věci učinit.

[17] Stěžovatelka vystavěla argumentaci uplatněnou v kasační stížnosti na polemice se závěry žalovaného i krajského soudu v otázce odůvodněných obav z pronásledování ze strany soukromých původců - věřitelů v zemi původu.

[18] Aby mohly takové problémy být považovány za azylově relevantní pronásledování, je nezbytné, aby byly způsobovány původci pronásledování, kteří jsou označeni v § 2 odst. 6 zákona o azylu, podle něhož se původcem pronásledování (nebo vážné újmy) rozumí „*státní orgán, strana nebo organizace ovládající stát nebo podstatnou část území státu, jebož je cizinec státním občanem nebo v němž měla osoba bez státního občanství poslední trvalé bydliště. Původcem pronásledování nebo vážné újmy se rozumí i soukromá osoba, pokud lze prokázat, že stát, strana nebo organizace, včetně mezinárodní organizace, kontrolující stát nebo podstatnou část jeho území nejsou schopny nebo ochotny odpovídajícím způsobem zajistit ochranu před pronásledováním nebo vážnou újmu.*“

[19] Nejvyšší správní soud dodává, že možným pronásledováním ze strany soukromých osob v zemi původu a vlivem této okolnosti na udělení některé z forem mezinárodní ochrany dle zákona o azylu v souvislosti s tvrzením o vysokých dluzích se Nejvyšší správní soud již opakovaně zabýval (rozsudek ze dne 10. 3. 2004, č. j. 3 Azs 22/2004 - 48, či usnesení ze dne 29. 3. 2016, č. j. 1 Azs 10/2016 - 26). V této souvislosti shledal, že pouhou nedůvěrou občana ve státní instituce zdůvodňovanou tvrzením, že nejsou schopny jej ochránit proti kriminálním živlům, nelze podřadit pod důvody pro udělení azylu (rozsudek ze dne 29. 3. 2004, č. j. 5 Azs 7/2004 - 37, či usnesení ze dne 14. 3. 2016, č. j. 2 Azs 302/2015 - 49).

[20] Stěžovatelka vůbec netvrdila, že již v době svého prvního odchodu ze země původu v roce 2008, nebo kdykoliv později, jí bylo tvrzenými věřiteli ze strany soukromých subjektů vyhrožováno. U soukromých osob jako původců pronásledování musí přistoupit k samotnému pronásledování také záměrná nečinnost státních orgánů či jejich neschopnost poskytovat ochranu před původci pronásledování, aby mohlo být takové pronásledování ze strany soukromých osob přičitatelné státu, a tím azylově relevantní. K tomu, aby bylo možné shledat absenci ochrany ze strany státu, by stěžovatelka musela vyčerpat všechny reálně dostupné prostředky ochrany. Jak již uvedeno, stěžovatelka se ani nepokusila této možnosti využít, přičemž neuvedla žádné konkrétní důvody, na základě kterých by jí měla být státními orgány taková pomoc odepřena (srov. též rozsudky ze dne 16. 9. 2008, č. j. 3 Azs 48/2008 - 57, ze dne 30. 9. 2008, č. j. 5 Azs 66/2008 - 70, ze dne 18. 12. 2008, č. j. 1 Azs 86/2008 - 101, nebo rozsudku ze dne 15. 3. 2012, č. j. 7 Azs 12/2012 - 28). Ani ze zpráv o zemi původu, jež velmi podrobně rozvedl zejména žalovaný v napadeném rozhodnutí (viz opět strany 8-9) závěr, že příslušné státní orgány v zemi původu by jí nebyly schopny nebo ochotny takovou ochranu poskytnout, nelze dovodit.

[21] Zbývá dodat, že namítanou existencí vysokého dluhu v zemi původu a z toho plynoucí obavu o pronásledování stěžovatelky (v případě jejího návratu) ve smyslu výše uvedených judikатурních závěrů se zabývali jak žalovaný (srov. strana 6-7 napadeného rozhodnutí), tak i krajský soud (odstavce 15. a 17. napadeného rozsudku), a to se správnými závěry.

[22] Nejvyšší správní soud ze všech shora uvedených důvodů dospěl k závěru, že napadený rozsudek netrpí vadou nepřezkoumatelnosti (pro nedostatek důvodů), není zde ani jiná vada řízení před krajským soudem, která by mohla mít vliv na zákonnost napadeného rozsudku, krajský soud se nedopustil ani judikaturního odklonu či hrubého pochybení při výkladu hmotného práva a dosavadní vnitřně jednotná a ustálená judikatura dává odpověď na stěžovatelčiny námitky.

VI.

[23] S ohledem na výše uvedené Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že kasační stížnost svým významem podstatně nepřesahuje stěžovatelčiny vlastní zájmy. Proto ji podle § 104a s. ř. s. odmítl jako nepřijatelnou.

[24] Výrok o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti je odůvodněn § 60 odst. 3, větou první, s. ř. s., ve spojení s § 120 s. ř. s., podle nichž žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení, pokud byla kasační stížnost odmítnuta.

Poučení: Proti tomuto usnesení **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 29. dubna 2020

JUDr. Jiří Palla
předseda senátu